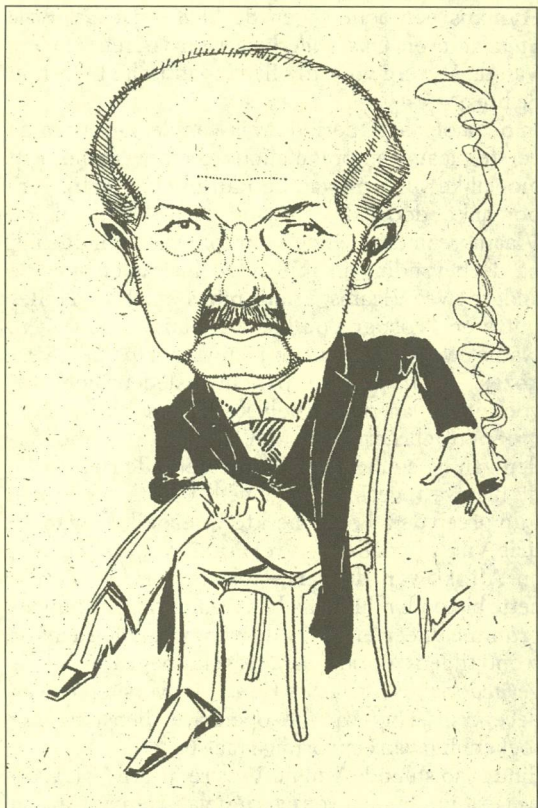

VYVERE, burggraaf Aloïs van de (Tielt 8 juni 1871 – Parijs 22 oktober 1961).

Promoveerde na studie aan het college te Tielt tot doctor in de rechten en licentiaat in de thomistische wijsbegeerte aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL). Van de Vyvere vestigde zich als advocaat te Gent, waar hij spoedig bij het politieke leven betrokken raakte. Hij werd achtereenvolgens provinciaal raadslid (1904), gemeenteraadslid (1907) en schepen te Gent (1909-1911). Van 1911 tot 1931 fungeerde hij als katholiek volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Roeselare-Tielt. Hij was minister van landbouw en openbare werken (1911-1912), van spoorwegen (1912-1914), financiën (1914-1918), economische zaken (1920-1924), eerste minister en minister van financiën (13-22 mei 1925), ten slotte opnieuw minister van landbouw (1925-1926). In 1918 werd hij minister van staat en in 1929 burggraaf. Eind 1930 trok hij zich uit de politiek terug en legde zich toe op het zakenleven onder meer als voorzitter van de NMKN (1926-1938), van Sidro en Sofina (1934-1955), en van Petrofina (1945-1961). Niettemin bleef hij in de jaren 1930 achter de schermen nauw betrokken bij de politiek.

Reeds als scholier **flamingant** geworden werkte Van de Vyvere mee aan *De Vlaamsche Vlagge* en *De Knodse*, waarin hij onder de pseudoniemen van Seagull en Spectator schreef. Aan de KUL was hij actief in *Met Tijd en Vlijt* en nam hij deel aan de stichting van het **Katholiek Vlaamsch Studentenverbond** en van *Ons Leven*. Samen met Pieter-Jozef Sencie richtte hij in 1891 de Sociale Studiekring en Sprekersbond op, met als doel studenten

Aloïs van de Vyvere was katholiek volksvertegenwoordiger en (eerste) minister. Als Vlaamsgezinde en pragmaticus nam hij vaak de rol op zich van verzoener van verschillende fracties binnen de katholieke partij. (AMVC)

in het Nederlands over sociale aangelegenheden aan het woord te laten.

In de Eerste Wereldoorlog behoorde Van de Vyvere als minister van financiën tot het oorlogskabinet in Le Havre. Via talrijke interventies bij koning Albert I trachtte hij de positie van de Vlaamse frontsoldaten te verbeteren. Zo drong hij bijvoorbeeld aan op Nederlandstalige officieren in elke compagnie, op de publicatie van tweetalige ambtelijke mededelingen, en op tweetaligheid in de opleiding van de gegradueerden. Hij steunde premier Charles de Broqueville toen deze in de Kroonraad van 1 februari en 20 maart 1918 pleitte voor zowel een splitsing van de legereenheden als de publicatie van een regeringsverklaring waarin sprake zou zijn van de vernederlandsing van onderwijs, gerecht en bestuur. Al deze pogingen bleven echter zonder gevolg.

Op 20 augustus 1917 spraken Van de Vyvere en Maria Belpaire met Cyriel Verschaeve, om deze tevergeefs aan te zetten tot een ontmoeting met de leiders van de Frontbeweging. Van de Vyvere hield Verschaeve een beschermende hand boven het hoofd, toen de Staatsveiligheid deze uit Alveringem wilde verwijderen. Toen in 1918 minister Paul

Hymans een actie tegen de bladen *De Belgische Standaard* en *Ons Vaderland* wou voeren, sprong Van de Vyvere voor die flamingantische bladen in de bres.

In de naoorlogse periode was Van de Vyvere in de eerste plaats een pragmaticus, die boven alles een mogelijke splitsing van de katholieke partij, veroorzaakt door de christen-democraten of de Vlaamsgezinden, wilde voorkomen. Onmiddellijk na de bevrijding in 1918 werd hij samen met de andere twee Vlaamsgezinde ministers (Joris Helleputte en Prosper Pouillet) als minister ontslagen. Na het weigeren van een nieuwe portefeuille verkozen de katholieke parlementsleden hem tot voorzitter van de Katholieke Vlaamsche Kamer-groep (13 februari 1919). Met het oog op het behouden van de eenheid aan de rechterzijde riep hij op de nieuwe regering te steunen. Van 14 tot 22 mei 1919 greep de fel opgemerkte Interpellatie van de drie Van's (Van de Vyvere, Frans van Cauwelaert en Alfons van de Perre) plaats. Van de Vyvere zette bijzonder duidelijk het Vlaams minimumprogramma uiteen en kloeg de wantoestanden aan het front tijdens oorlog aan. Tevens bepleitte hij de vernederlandsing van de Gentse universiteit en een decentralisering van de openbare diensten, met toekenning van eenvormige taalstelsels.

Eind 1920 steunde Van de Vyvere (tegen Van Cauwelaert in) de nieuwe regering van Henry Carton de Wiart, en werd hij opnieuw minister. Hij zette zich nu in voor de goedkeuring van het wetsontwerp op het administratief taalgebruik, dat in een compromistekst op 29 juli 1921 in de Kamer werd goedgekeurd. Toen Van Cauwelaert eind juli 1921 een poging ondernam de regering te doen vallen, verzette zowel Helleputte als Van de Vyvere zich hiertegen, zodat Van Cauwelaert binnen zijn Kamer-groep in de minderheid gesteld werd en ontslag nam.

Van de Vyvere was in 1921 medestichter en tussen 1927-1928 voorzitter van de Katholieke Unie (1921), waarbinnen hij de Katholieke Vlaamsche Landsbond (KVL) vertegenwoordigde. Alhoewel hij tot oktober 1930 hoofddeken van de KVL was, ontplooidde hij weinig activiteiten binnen deze organisatie.

In 1923 verleende Van de Vyvere zijn goedkeuring aan de door hem aangepaste wet-Pierre Nolf, die hij beschouwde als een stap naar de volledige vernederlandsing van de Gentse universiteit. Na de val van de regering op 27 februari 1924, speelde hij opnieuw een belangrijke rol bij het overtuigen van de christen-democraten en Vlaamsgezinden (Harry Baels, Hendrik Heyman, Pouillet, Cyrille van Overbergh, en zelfs Van Cauwelaert) de nieuwe regering te steunen. Daarna was hij nauw betrokken bij de inrichting van **Vlaamse Leergangen** aan de KUL (29 oktober 1924), waarvan hij beheerraadslid werd.

Tijdens de crisis rond de regeringsvorming na de verkiezingen van 5 april 1925, speelde Van de Vyvere nogmaals een cruciale rol bij de formatie van een nieuwe regering. Uit vrees dat de flaminganten of christen-democraten de eenheid van de rechtervleugel zouden breken, was Van de Vyvere voorstander van een socialistische regeringsdeelname, die dankzij zijn bemiddeling totstandkwam (juni 1925). Als voorzitter van de katholieke fractie (november 1925 tot zijn ontslag in 1930), zien we opnieuw hoe voor Van de Vyvere de eenheid van de katholieke standenpartij voorrang heeft op Vlaamsgezindheid.

Bij zijn vriend kardinaal **Désiré Mercier** botste hij op een muur van onbegrip ten aanzien van de V.B. Na diens overlijden in 1926 ijverde hij voor de benoeming van een Vlaming als primate van België.

LITERATUUR: V. Janssens, *Burggraaf Aloys Van de Vyvere in de geschiedenis van zijn tijd (1871-1961)*, 1982; - L. Schepens, *Koning Albert, Charles de Broqueville en de Vlaamse Beweging tijdens de Eerste Wereldoorlog*, 1983; - E. Gerard, *De Katholieke Partij in crisis. Partijpolitiek leven in België (1918-1940)*, 1985; - L. Wils, *Honderd jaar Vlaamse Beweging*, II, 1985.

VALÉRY JANSSENS